

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in

te Tongeren, bij M. COLLEÉ, uitgever & eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

De Postrijder verschijnt 's dinsdags, 's donderdags & zaterdags.

Abonnement

binnen de stad, 7 fr. per jaar. buiten de stad, 8 fr.

Een blad afzonderlijk, 15 centimes. Aankondigingen, 15 centimes per drukregel.

TONGEREN, DEN 13 APRIL.

De Vinger van Bismark.

De pruisische nota, ofschoon zij volgens de *Kölnische Zeitung*, dood en begraven is, houdt nog voortdurend de doktrinaire of geuzenpers bezig.

Von Bismark steekt een dreigende vinger tegen België en eischt, dat dit land zijne wetten zou veranderen naar zijn goedvinden.

Hij wil dat de pers zijne daden niet meer kritikeere; dat de belgische bisschoppen voor hem het hoofd bukken en geen oordeel meer zouden hebben dan het zijne.

Een groot deel onzer geuzenpers vindt dit zeer natuurlijk, en klapt zelfs zoo wat in de handen; en waarom? Omdat die maatregel ingeroepen is tegen de katholieke pers, en dit gedaan wordt door haren afgod M. von Bismark.

Indien wij zulken maatregel eens tegen de geuzen vroegen, omdat hunne bladen gedurig naar den Paus-Koning, een erkenden souverain, met slijk werpen....

Doch het is waar ook, de hedendaagsche vrijheid is alleen voor de geuzen en hunne partij gemaakt: deze mogen al beleedigen wat zij willen, maar wij, wij mogen zelfs ons recht niet meer verdedigen.

Hoe het zij, als wij hier geuzenbladen met Pruisen, tegen de vrijheid zien samenspannen, dan zijn er nog bladen in Engeland en Frankrijk, die onze vrijheid verdedigen.

De *Times* zegt, dat het grondbegin in de pruisische nota vervat, noodlottig is en de belgische onafhankelijkheid bedreigt, of ten minste in twijfel brengt.

In het engelsche Lagerhuis heeft men vrijdag de zaak, namelijk de pruisische nota, besproken.

Mr Bourke, in naam des gouvernementes sprekende, heeft bevestigd dat er notas tusschen Pruisen en België gewisseld zijn; maar hij verklaarde tevens deze nota's niet te kunnen mededeelen; het engelsch kabinet was slechts vertrouwelijk in de zaak geraadpleegd.

Mr Bourke, voegde er bij, dat het belgisch gouvernement geene tusschenkomst had gevraagd aan de mogendheden, welke de onzijdigheid van België hebben gewaarborgd.

Vandaag moet de kwestie andermaal in het Lagerhuis voorkomen.

Mr Lewis verlangt antwoord op de vraag, of Pruisen eene dreigende nota aan België heeft gezonden, opzichthens de bestaande vrijheid van drukpers in dat land.

Of het waar is dat Pruisen, België uitgenoodigd heeft zijne wetten opzichthens de drukpers te veranderen en zoodanig te maken dat het aan ieder Belg zou verboden zijn, zijne onafhankelijke denkwijs over welke daad ook van het pruisisch gouvernement, te doen kennen.

Of het waar is dat Pruisen van gevolgen sprak voor België en zijne onafhankelijkheid indien het weigerde te luisteren naar de pruisische vraag.

Verder, wat het engelsch gouvernement meende te zullen doen voor de onzijdigheid en onafhankelijkheid van België, hetzij langs diplomatischen, hetzij langs anderen weg.

Men ziet, als belgische doktrinaire bladen, zoo aanbiddend voor Pruisen, zich geluk wenschen over de nota, wij nog verdedigers vinden in het buitenland.

Sedert eenigen tijd wordt de provincie Luxemburg fel bewerkt door de liberalen. De pogingen, door de vrijdenkers aangewend om dit gewest in het juk te brengen van de vrijmetselaarsloge, konden niet nalaten de bezorgdheid der geestelijke overheid te verwekken. Mgr Gravez, bisschop van Namen, heeft te dier gelegenheid den volgenden herderlijken brief afgekondigd, welks ernstige onderrichtingen en wenken met vrucht zullen overwogen worden door al de burgers, geropen om deel te nemen aan de worstelingen van het openbare leven:

Zeere lieve broeders,

Te Aarlen is er over eenigen tijd eene staatkundige vereeniging tot stand gekomen onder den naam van *Luxemburgsche Liberale Associatie*, welke er zich op toelegt, in uwe provincie uit-

breiding te nemen. Haar programma en statuten zijn onder uwe oogen gelegd, en wij gelooven, dat het onze plicht is, er u den aard en de strekkingen van aan te duiden, ten einde u te verwittigen tegen de pogingen, die zouden kunnen gedaan worden om u aan te moedigen, er deel van te maken.

Ten einde de godsdienstige gevoelens der Luxemburgsche bevolking niet te beleedigen, beginnen de opstellers van het programma hunnen eerbied, voor den godsdienst uit te roepen. Het is de gemeene tactiek van het liberalisme: wanneer het wil den oorlog tegen den godsdienst voeren, ontbreekt het nooit, van zijnen eerbied voor zijne godsdienst zijner vaderen te spreken. Maar deze tactiek is versleten, en sedert lang heeft die schijnheilige verklaring opgehouden te bedriegen; ten andere, zij is hier gelogenstraft door het doel, dat de associatie zich voorstelt, en door de middelen, waartoe zij haren toevlucht neemt.

Zij ontzegt zich (beweert zij) allen aanslag tegen den godsdienst.

Vooreerst, welke is de godsdienst, dien zij zich ontzegt aan te vallen; dien zij verklaart te willen eerbiedigen?

Men kent in Luxemburg alleen den katholieken godsdienst. Het protestantisme is er nooit kunnen tot stand komen. Het is in den katholieken godsdienst, dat de leden der Associatie gedoopt en opgevoet zijn. Deze is, ten andere, de enig ware godsdienst: al de andere zijn kettersche secten, werken van de dwaling, die een katholiek wel duldte, maar niet eerbiedigen mag. Er kan hier dan enkel questie zijn van den katholieken godsdienst. Maar indien die personen openhartig zijn in den eerbied, welken zij voor hem toonen, moet deze eerbied zich uitstreken tot alles, wat hem wezenlijk toebehoort: tot de H. Kerk, die zich met haar verspreidingslijkt; tot den Paus, tot de bisschoppen, tot de herders, die de H. Geest heeft aangesteld om haar te besturen, en die hun gezag van God zelfs hebben; eindelijk, tot zijne wetten en instellingen.

Is het wel zoo, dat zij den eerbied voor den godsdienst verstaan? Eerbiedigen zij de Kerk, den Paus, de bisschoppen, de herders? Indien zij hunne redevoeringen raadpleegt, de dagbladen die hunne tolken zijn — wat vindt gij er in? Aanhoudende beleedigingen, logens, ijselijke laster tegen de geestelijkheid, en ja! tegen den Stadhouders van Jesus-Christus zelf! Eerbiedigen zij meer de wetten en de instellingen der Kerk? Oordeelt er zelf over, Z. L. Br.

Indien er in eene gemeente menschen zijn die naar de mis niet gaan, die hunne paaschplicht niet volbrengen, die de gebodene vastendagen niet onderhouden, zijn het de liberalen niet?

Indien er zijn, die slechte boeken en slechte gazetten lezen, ondanks het verbod der Kerk, zijn het ook geene partijgenoten van het liberalisme? Is het ook in deze rangen niet, dat men de schenders onzer kerkhoven ontmoet?

En degenen, die de geestelijkheid den oorlog aandoen, die hinderpalen zoeken op te werpen tegen het goede, dat zij in hunne parochiën willen doen; die de wanorde in het zedebederf begunstigen — is het ook niet bij de liberalen, dat men hen vindt?

En zij, die overal eene goddelooze of onverschillige opvoeding wenschen in te voeren, die den godsdienst zoeken te bannen uit de school, den priester uit de athena, collegiën, onderwijsgeestichten van allen graad — behooren zij weeral niet tot deze droevige secte?

Ziedaar hunne daden, Z. L. Br., en zij kunnen ze niet loochenen. Zijn deze wel in overeenstemming met dien eerbied, welken zij voorgeven? Neen! Dus is het blijkbaar, dat die eerbied enkel maar op hunne tong ligt, en dat zij, in der waarheid, de vijanden van den godsdienst zijn, en de werktuigen der vijmetselarij, die zijna val heeft gezwoeren.

Bovendien, zoo gij wilt dat geen enkele twijfel meer bij u overblijft nopens de gevoelens van het liberalisme, ten opzichte van den godsdienst, ziet maar eens, wat het doet overal, waar het meester is: in Duitschland, in Zwitserland, in Italië. Ook daar beweert het liberalisme, dat het den godsdienst eerbiedigt, en hoe bewijst het zalks? Door de bisschoppen en de herders in de gevangenis te werpen, te verbannen; hen te beroven van alle hulpmiddelen, de kloosterlingen weg te jagen, de kerken te stelen de uitoefening van den katholieken godsdienst onmogelijk te maken, in een woord: eene wezenlijke vervolging uit te oefenen! Om de eerste vervolgers van het kristendom, de Neros en Diocletianen, te evenaren, blijft er die liberalen niets anders over dan het bloed der priesters te vergieten. En wie weet, of zij niet zoo verre zullen gaan?

Dit zijn de groote daden van het liberalisme, in de landen, die wij genoemd hebben, en die geene protestatie in het Belgisch liberalisme hebben verwekt; waaruit wij gemachtigd zijn te besluiten, dat het geenen alkeer zou hebben om, indien het kon, hetzelfde gedrag hier te volgen; zoo groot is zijn eerbied voor den godsdienst, en zoo ver is hij er van verwijderd, dien aan te randen!

(Wordt vervolgd.)

BINNENLAND.

De misdaad van Farciennes. — Wij denken terug te moeten komen op de misdaad van Farciennes, om ons een oogenblik onledig te houden

met de ligging der plaats en zekere aardige bijzonderheden.

Pironchamps is een gehucht der gemeente Farciennes. Het is een groot plein, waar men hier en daar eenige huizen aantreft. Niet verre van daar bevindt zich een bosch. In de nabijheid van dit bosch is een klein huis gebouwd. Het is eene bekoorlijke hut, de oude woning van vrouw Salengros, die beschuldigd wordt haren echtgenoot J. B. Dendal vermoord te hebben.

Men weet dat vrouw Salengros in logist had zekeren Denayer koolwerker, met wie zij eenige betrekkingen had, welke zij voor niemand verborg. Dendal was met deze betrekkingen bekend. Hij eischte van zijne vrouw dat zij Denayer aan de deur zou zetten. Devrouw wilde er hoogenoemd niet van weten, en zegde, dat zij, indien Denayer heenging, hem zou gevolgd hebben.

De man hield stand. Dit gebeurde op 31 maart. Daags nadien, 1 april, was het gerucht de Pironchamps in omloop dat Dendal zich had gezeftmoord. Men had hem opgehouden gevonden in het bosch van Pont-du-Loup.

Het was vrouw Salengros, die het eerst van allen het lijk ontdekte en het nieuws had rondgespreid.

Om 7 ure s' morgens, had vrouw Salengros hare woning verlaten. Een jonge lange landbouwer van Pironchamps, de genaamde Martin, was in de omstreken bezig met op zijn veld te werken. De vrouw sprak hem op kalmen toon:

— Martin, ginder heeft zich een man opgehouden.

De jonge landbouwer had schoon te zien. Hij bemerkte niets. Toen hij het hoofd weder omwende, was vrouw Salengros verdwenen.

Martin ging den veldwachter van Pironchamps verwittigen. Deze begaf zich aanstonds naar het bosch en drong er binnen langs een voetpad, welk rechtstreeks op het huis van vrouw Salengros uitteef. Op een honderdtal passen bezijden het voetpad, bemerkte hij een lijk. 't Was hetgeen van Dendal.

Doch voor een persoon, die zich vrijwillig had opgehouden, was de houding van den doode zeer zonderling. De verhangene zat op de knieën: deze rustten geheel en al op den grond; het hoofd was op de borst gebogen en was niet paars of blauw; de oogen kwamen niet uit de oogkuisen; de mond was gesloten en tusschen de tegen elkander gesloten tanden stak een stuk labak uit, welk over de lippen hing. Niemand kon aannemen, dat hij door verzwering was gestorven.

Deze verhangene scheen al de maatregelen genomen te hebben om aan zijn noodlottig voornemen te ontsnappen. Hij had gebruik gemaakt van eene houten wis, welke nog het gewicht van een kind niet zou hebben kunnen dragen.

Deze zelfmoord scheen gepaard te gaan door zekere ketterij: de kleedderen van den doode waren netjes afgeborsteld; de klak stond hem op de eene oor.

Toen men de woning van vrouw Salengros binnendrong om haar aan te houden, zat zij aan tafel koffie te drinken met eenige logistgasten. De verschijning der politie-agenten verontrustte deze vrouw hoogenoemd niet. Zij ging rustig voort met boter op haar brood te doen en er nog eene laag siroop op te leggen.

Andere bijzonderheid. Toen Denayer werd aangehouden, had hij eene diepe schrab in den hals. Toen men hem vroeg waar hij deze schrab had gehad, antwoordde hij, dat zij was toegebracht geworden door zijnen baardscheerder. Op zijne beurt, verklaarde de baardscheerder dat hij deze schrab in den hals van zijnen klient had bemerkt, toen hij hem begon te scheeren. Het scheen hem toe, dat hij deze schrab pas moest bekomen hebben. 't Was op dinsdag dat het lijk werd ontdekt, namentlijk den 4 april.

Deze inlichtingen hebben wij ter plaatse kunnen inzamen. Voegen wij er bij, dat de verontwaardiging, welke deze moord heeft doen geboren worden, zoo groot was te Pironchamps en te Pont-du-Loup, dat de gendarmerie de grootste moeite heeft gehad om vrouw Salengros tegen 't publiek te beschermen. Den dag harer aanhouding bevonden er zich wel 1500 personen te Pironchamps. Men huilde en schreeuwde, dat men de beschuldigde in de handen van het publiek moest overleveren. Men sprak van haar op het oogenblik op te hangen op dezelfde plaats waar men het lijk van den ongelukkigen Dendal had gevonden.

De vrouwen van Pironchamps wierpen zich met woede op de gendarmen.

Natuurlijk heeft de koord van den verhangene ook eene rol gespeeld in dit drama, den dag dat 't gerecht zich op de plaats der misdaad bevond.

Te nauwnood konden de gendarmen het lijk wegvoeren.

Landbouw.

OVER HET LICHT.

De zon verschaft licht en warmte, zij verspreidt kracht en leven. Zonder haar, zonder het licht en de warmte die zij in de ruimte uitstort, zou alles beweeg- en levenloos worden. In de duisternissen der mijnen of in de halve klaarte der enge straatjes zal men dikwijls kinderen of groote menschen ontmoeten, met een dor en ongezonde kleur. De dieren gedragen zich te dien aangaande gelijk de menschen. De melk en de boter, voortkomende van koeien die nooit uit den stal komen, het vleesch der dieren in de duisternis gevet, hebben niet denzelfden smaak der produkten van dieren in het licht gekweekt.

Op de plant is de invloed van het licht zeer groot. Bemerk de plant! Hare bloemen draagt zij altoos langs den kant van het licht. Geelt men haar geen licht genoeg, dan openen zich de bloemen niet, en de bladeren en botten schijnen in een diepen slaap te verinken. Wanneer uwe aardappelen in den kelder keesten, bemerkt het wel, ze wenden zich altijd naar den kant van het licht. De invloed van het licht op planten is zoo sterk, dat de in de duisternis gegroeide gewassen wit zijn; want het groene kleur der bladeren, het bladgroen kan zich niet vormen zonder licht. Wanneer uwe aardappelen in den kelder keesten, bemerkt zij wit. Waarom? Bij gebrek aan licht. Niet alleen de kleur, maar zelfs de smaak der planten verandert naarvolgens zij in het licht of in de duisternis gekweekt zijn. De hovenier neemt die eigenschap somtijds waar om lijne groensels te kweeken.

De aspergie, bij voorbeeld, wordt met aarde opgehoofd. Waarom? Omdat het licht tot aan de aspergie niet zou kunnen geraken. En wat heeft dat voor gevolg? De aspergie blijft wit; doch zoo haast zij uit de aarde opschiet, en in 't licht komt, wordt zij groen. Zij verandert niet alleen van kleur, maar zelfs van smaak, want ge weet allen, dat groene aspergiën verre zijn van door de *lekkerbaarden* gezocht te worden, terwijl witte fengere aspergiën zeer aangenaam van smaak zijn. De andijvesalade wordt toegebonden. Waarom? Omdat de binnenste bladeren het licht niet zouden zien. En wat is het gevolg daarvan! Dat zij wit worden, en die witte bladeren verliezen wij. Beschouwd onder opzicht van smaak, zijn de planten in de duisternis gekweekt, somtijds veel aangenaamer en fijner. Doch men mag daaruit niet besluiten, dat het gebrek aan licht de planten verkleekt. Integendeel, het gebrek aan licht verlaauwt ze, en er is zeker geene gelijkens te maken in wat de kloekte aangaat tusschen eene plant in de duisternis gekweekt, en eene in het volle licht gewassen.

Hoe langer de planten het licht genieten hoe sneller zij groeien. Zoo is het dat in den zomer, wanneer de zon slechts weinige uren onder den gezichtekring daalt, de graangewassen in zes tot acht weken rijpen, terwijl zij in Italië, waar de warmte nogtans grooter is dan bij ons, maar waar de nachten bijna even zoo lang zijn als de dagen, van 4 tot 5 maanden daartoe noodig hebben.

Het licht is voor de ontwikkeling van gezonde en kloekte planten onmisbaar. Op de verschillende bestanddeelen (suiker, olie, ameldone, enz.) in de planten bevat, heeft het licht ook eene gevoelige invloed. Fruiten in de schaduw gegroeid zijn niet zoo zoet, en zoo aangenaam van smaak als deze die in het zonlicht rijp zijn geworden. Voeder in de schaduw gekweekt is niet zoo voedzaam en door het veze gezocht als dat in het licht gegroeid.

Tit al deze bemerkingen volgt er, dat indien wij kloekte gewassen willen bekomen, wij ze niet dicht mogen zaaien. Wanneer wij slauwe, fijne planten kweeken, gelijk het vlas, moeten wij ze min licht geven, en daarom moeten die planten dicht worden gezaaid; maar integendeel, wanneer wij kloekte graangewassen trachten te verkrijgen, graan dat wel gevoed is, goed zaaigraan, het licht mag niet gespaard worden.

Zonder licht kwijnt, verzwakt het dier en kan de plant noch bloemen noch vruchten dragen; zonder lucht sterven planten en dieren.

J. V. D. B.

L'Indicateur breveté des chemins de fer pour le mois d'Avril est en vente chez M. COLLEÉ, Libraire, grand place, 51, à Tongres. — Prix avec carte: 25 centimes.

Amerika.

EEN BOKSER.

Generaal Grant, president van de republiek der Vereenigde-Staten, mag fier zijn op zijnen schoonzoon de heer Sartoris. Deze gendeman, van engelsche afkomst, is natuurlijk een groot liefhebber van het boksen, en heeft in het Gymnasium van Washington eene schitterend bewijs van zijne handigheid in dat vak gegeven. Dit Gymnasium wordt bestuurd door den heer Charles Collins, die, in 1867, eene wedding van 10,000 frs gewonnen heeft tegen George Rouke.

De heer Sartoris hem verweten hebbende dat hij zijne leerlingen slechte principen inplantte, werd door den heer Charles Collins, meer gekend onder den naam van *Gast Iron Man* of den ijzeren man, uitgedaagd om met hem in het strijden te treden.

De heer Sartoris nam schijnbaar met tegenzin aan op het aandrigen zijner vrienden. Hij veinsde zelfs niet te weten hoe hij zijne handschoenen moest aandoen. De ijzeren man achtte zich reeds gewonnen. De heer Sartoris weerde in het begin slechts de slagen van zijnen tegenstraver, af, doch eindelijk begon hij den aanval. Hij raakte den ijzeren man achtervolgens aan den mond, neus en voorhoofd, en deed hem weldra ten grond rollen. Nog tweemaal nadien heeft de heer Collins den strijd gewaagd om zijne reputatie te herstellen, doch telkens werd hij door den heer Sartoris overwonnen.

Politiek overzicht.

Het best ingelichte blad van Italië, de *Opinione*, bespreekt de samenkomst van keizer Frans-Jozef en Victor-Emmanuel. Het beweert, dat de heer